

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ І УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ**

**підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

**за освітньо-професійною програмою
«Середня освіта (Інформатика)»**

мова навчання – українська

Дніпро-Слов'янськ – 2023 р.

Розробник:

Федь В.А. – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рецензенти:

Швидкий С.М. – доктор історичних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Бондаренко П.С. – кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Силабус розглянуто і схвалено на засіданні кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Протокол №11 від «18» травня 2023 р.

Завідувач кафедри філософії, історії та

соціально-гуманітарних дисциплін _____ _____ В.А. Федь

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
«29» червня 2023 р., протокол № 9

Опис навчальної дисципліни
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ І УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Кількість кредитів	5 кредитів ECTS
Рік підготовки, семестр	1 рік підготовки, 2 семестр
Компонент освітньої програми	Обов'язковий компонент
Викладач	Федь В.А., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін
Контактна інформація	ddrudoc@gmail.com +380 (50)- 951- 69- 25
Консультації	Щовівторка з 13.10 до 14.30 або за попередньою домовленістю
Анотація навчальної дисципліни	<i>Об'єкт</i> вивчення навчальної дисципліни – історія та культура України. <i>Предмет</i> вивчення навчальної дисципліни – історичні, культурні, світоглядні, соціально-політичні, економічні особливості розвитку держави Україна.
Опис навчальної дисципліни	Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія України та української культури» є підвищення рівня історичної свідомості та професійної культури здобувачів, формування у них: цілісного розуміння вітчизняних історико-культурних процесів як взаємодії зовнішніх цивілізаційних факторів з вітчизняним історичним і культурним контекстом, дослідити та розкрити внутрішні механізми взаємодії та конфлікту української культури з культурами інших народів; простежити причинно-наслідковий зв'язок часів і висвітлити окремі «уроки історії»; долучитися до духовної скарбниці завдяки отриманню твердих знань про історико-культурну генезу. Програмні компетентності: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь із наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу на рівні базової середньої освіти. ЗК 7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого

розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Ключові слова: світова культура, українська культура, культурний регіон, тип, модель, форма, функції культури, культурні епохи, мистецтво, діалог культур, концепт «війна» в культурі.

Очікувані результати навчання:

РН-13. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

РН-14. Уміє інтегрувати в освітній процес знання про основні історичні етапи становлення України як держави та особливості розвитку української культури; усвідомлено формувати у здобувачів розуміння цінності незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України, громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина; цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, взаємоповаги, діалогу та співробітництва.

Матеріали та ресурси:

1) Рекомендована література:

1. Палій О. Короткий курс історії України. К. : «А-ба-ба-га-ла-ма-га», 2023. 460 с.
2. Історія української культури: підручник / В.А. Качкан, О.Б. Величко, Н.М. Божко та ін. Вид. 4-е. К.: «Медицина», 2021. 368 с.
3. Федь В.А., Федь І.А. Історія української культури : практикум. Тестові завдання з множинним вибором. Навчальний посібник до практичних занять / Донбаський державний педагогічний університет. Слов'янськ: ДДПУ, 2021. 62 с.
4. Fed V. Alarmism vs Eschatology: Conceptual Analysis (On Material of Ukrainian Discourse) / WISDOM. No. 2 (Vol. 22),

	<p>2022. Р. 68-80.</p> <p>5. Федь В.А. Культуротворче буття людини як наукова проблема / Культура в контексті практичних форм буття людини: монографія // М.М. Бровко та інші. Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2022. С. 22-32.</p> <p>2) <i>Платформи та сервіси дистанційного навчання:</i> Moodle Дистанційний курс «Історія України та української культури» http://212.3.125.77:9090/moodle/course/view.php?id=1451</p> <p><i>Інформаційні ресурси в Інтернеті:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України «Про вищу освіту» - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text 2. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму: http://litopys.org.ua/weber/wbr.htm 3. Гвардіні Р. Кінець Нового часу: http://krotov.info/libr_min/04_g/gva/rdini.htm <p><i>Необхідне обладнання:</i> Комп'ютер (ноутбук), мультимедійний проєктор, фліпчарт, ватмани, маркери.</p>
<p>Теми</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні основи курсу. 2. Дохристиянська історія та культура України. 3. Київська Русь. 4. Галицько-Волинська держава 5. Українські землі у складі Литви та Польщі 6. Українська національна революція (1648—1676) 7. Україна наприкінці XVII — у XVIII ст. 8. Українська барокова культура. 9. Україна в XIX ст. 10. Україна на початку XX ст. 11. Українська національно-демократична революція (1917–1920). 12. Україна в складі СРСР (1922–1939). 13. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945). 14. Повоєнна відбудова і розвиток України в 1945 — середині 50-х років. 15. Україна на порозі кризи: наростання застійних явищ (1965–1985). 16. Україна на шляху незалежності.
<p>Методичні поради для викладачів «Як навчати?»</p>	<p><u>Методи навчання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – словесні (лекція (проблемна, розгляду конкретних ситуацій, консультація, круглий стіл), дискусія, співбесіда, розповідь, пояснення); – практичні (практичні заняття, вправи, розв'язання ситуацій); – наочні (спостереження, демонстрування, ілюстрування);

	<ul style="list-style-type: none"> – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, складання есе, рефератів); – цифрові (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані); – самостійна робота (робота із друкованими та електронними інформаційними ресурсами, розв'язання завдань)
<p>Методичні поради для здобувачів «Як навчатися?»</p>	<p>Здобувачі опрацьовують теоретичний матеріал лекцій, виконують завдання до практичних занять, самостійної роботи. <u>Комунікаційна політика.</u> Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану пошту. Обов'язком здобувача є перевірка мінімум один раз на тиждень поштової скриньки та перегляд повідомлень відповідного дистанційного курсу на університетській платформі Moodle. Можлива комунікація телефоном чи іншими месенджерами за вимогою здобувача. <u>Політика відвідування занять.</u> Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим – в оффлайн або онлайн режимі. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрадження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту академічної групи. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем, деканатом.</p> <p><i>Види роботи здобувачів:</i> 1) написати реферат за тематикою: Типологія культури: класичні та сучасні інтерпретації. Проблема єдності й множинності культурних світів у культурно-історичній типології. Порівняльний аналіз типологічних моделей А.Тойнбі, О.Шпенглера. Характеристика типологічних моделей культури (на вибір здобувача); 2) підготувати презентацію на тему «Теологічні ідеї християнства».</p>
<p>Оцінювання</p>	<p><i>Види, методи та форми контролю.</i></p> <p>Види: поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (семестровий екзамен/залік).</p> <p>Методи: усне опитування, письмові роботи.</p> <p>Форми: індивідуальна та фронтальна перевірка.</p> <p>Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про контрольні заходи у „ДДПУ”</p>

(<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf>)
Політика щодо оцінювання.

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ, а саме за 100-бальною шкалою та національною п'ятибальною шкалою для екзаменів «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно»).

Навчальна дисципліна оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

Критерії оцінювання екзамену:

– оцінки «**відмінно**» (**90-100 балів**) заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння без помилок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації підвалини основних дисциплін, виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу;

– оцінки «**добре**» (**75-89 балів**) заслуговує здобувач вищої освіти, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності;

– оцінки «**задовільно**» (**60-74 бали**) заслуговує здобувач

вищої освіти, який продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповіді на екзамені та під час виконання екзаменаційних завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача;

– оцінка **«незадовільно» (26-59 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з відповідної дисципліни;

– оцінка **«неприйнятно» (0-25 балів)** виставляється здобувачу вищої освіти, який не надав для перевірки потрібну кількість правильно виконаних завдань, пропустив без поважних причин значну кількість занять (більше ніж 50%), і не може продовжувати навчання без проходження повторного курсу навчання.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами й математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання рефератів, доповідей, есе, презентацій тощо за визначеними темами здійснюється відповідно до таких критеріїв:

– за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);

– за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;

- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи тієї форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожну неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточних контролів рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до їхнього відома, виставляються в Журнал обліку роботи академічної групи та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Умовою допуску до складання екзамену є накопичення здобувачем протягом навчального семестру не менше 60 балів з навчальної дисципліни. Допуск здобувача вищої освіти до складання екзамену з певної дисципліни відбувається незалежно від результатів навчання з інших дисциплін.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

- звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни.

Здобувач вищої освіти може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії.

Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримав оцінку нижчу, ніж за результатами роботи в семестрі, у відомість обліку успішності виставляється підсумкова оцінка за

результатами роботи в семестрі.

Розподіл балів із дисципліни

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 2	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 3	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 4	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 5	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 6	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 7	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 8	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 9	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 10	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 11	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 12	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 13	1	0,5	3	0,5	3	0,5
Т 14	1	0,5	1	0,5	1	0,5
Т 15	1	0,5	1	0,5	1	0,5
Т 16	1	0,5	1	0,5	1	0,5
Разом	16	8	42	8	42	8

Політика щодо дедлайнів та перескладань, академічної доброчесності: перездача та повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>, Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf>)
Політика щодо:

✓ *дедлайнів:* роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (від -1 бала до -5 балів).

✓ *перескладання:* у разі отримання оцінки «незадовільно» здобувач має право на два перескладання: викладачу та комісії.

У разі, якщо здобувач вищої освіти не з'явився в день складання екзамену з поважної причини, підтвердженої документально, у відомість обліку успішності ставиться запис «не з'явився», а здобувач має право перескласти екзамен

викладачеві у визначений деканатом день.

Здобувач, який протягом семестру не набрав 60 балів з навчальної дисципліни, вважається недопущеним до складання екзамену з цієї дисципліни, й у відомість обліку успішності ставиться запис «не допущений». Здобувач має право допрацювати необхідні бали за погодженням з викладачем та перескласти екзамен викладачеві у визначений деканатом день.

оскарження оцінювання: Якщо здобувач не згоден з оцінюванням його знань він може звернутися до апеляційної комісії та оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

✓ *академічної доброчесності* для здобувачів передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації.

За порушення академічної доброчесності здобувачі ДДПУ можуть бути притягнуті до такої відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- позбавлення академічної стипендії відповідно до норм чинного законодавства;
- позбавлення наданих ДДПУ пільг з оплати навчання (за умови їх отримання);
- усне зауваження від працівника або уповноваженого представника адміністрації (керівника кафедри, факультету тощо) та попередження про можливість притягнення до академічної відповідальності;
- повторне виконання завдання;
- зниження оцінки за виконання завдання;
- усне чи письмове повідомлення юридичної або фізичної особи, яка здійснює оплату за навчання, про факт порушення;
- виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у

	<p>такому рейтингу;</p> <ul style="list-style-type: none"> – позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо; - відрахування.
<p>Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»</p>	<p>Навчальну дисципліну «Історія України та української культури» розроблено відповідно до потреб та особливостей кожного здобувача, ураховано необхідність входження молодшої людини в загальнокультурний і професійний світ діяльності та високопрофесійної адаптації у ньому. Курс надає потрібний багаж знань для формування власного культурного світогляду й культурної обізнаності та відповідальності як за охорону культурних пам'яток, так і охорону власної культурної ойкумени.</p>

Федь В.А. – доктор філософських наук,
професор, завідувач кафедри філософії,
історії та соціально-гуманітарних дисциплін

